

Rapport till kongressen från Vänsterpartiets programkommission 2024-2026

Ledamöter

Vänsterpartiets programkommission valdes av kongressen i maj 2024. Ledamöter har varit Erica Friberg, Helena Duroj, Jens Börjesson (sammankallande), Lina Al-Nahar, Lisa Claesson, Lillemor Mauritzdotter Nylén, Patrik Liljeglöd, Sam Carlshamre och Ståle Holgersen.

Uppdrag

Programkommissionens uppdrag beskrivs med de nuvarande stadgarna enligt följande:

§ 123. Programkommissionens uppgift är att stimulera till debatt om för partiet väsentliga teoretiska, ideologiska och strategiska frågor, att utveckla partiets programmatiska ställningstaganden och att lägga förslag till kongressen i frågor som rör partiprogrammet.

Stadgarna slår även fast att programfrågor behandlas på varannan kongress. Val av programkommission görs på varje kongress. Programkommissionen lägger därför inte fram några förslag till denna kongress.

Förutsättningar

När programkommissionen valdes hade partiet just tagit ett helt nytt partiprogram för första gången på 20 år. Det var toppen av flera års process för att staka ut ett förslag och förankra det brett i organisationen. Med ett så omfattande arbete bakom sig har behoven under denna mandatperiod varit andra, vilket har påverkat programkommissionens fokus.

En annan påverkande faktor har varit att mandatperioden inte avslutas på en kongress där partiprogrammet behandlas. Det lämnar mycket upp till

programkommissionen själva att komma på vad man ska göra, vilket tog en del tid i början av perioden.

Etablera en gemensam förståelse

Efter kongressen 2024 följde två ledamöter med från tidigare programkommission. I gruppen fanns det en variation i hur mycket man deltagit i den tidigare programprocessen. Ett fokus har därför varit att etablera gemensam förståelse i gruppen kring det antagna partiprogrammet och dess roll i en längre utveckling för partiet. Ett viktigt material för dessa diskussioner har varit texten [Varför står det som det står i partiprogrammet](#), som togs fram direkt efter förra kongressen.

Förutom att vara kunskapsutjämnande inom gruppen, har de interna diskussionerna också fyllt en indirekt funktion. Tidigare programarbete har visat på vikten av att avsätta tid för att prata ihop sig och förstå varandras ingångar innan man går in i skarpa diskussioner. I och med att mandatperioden avslutas med en kongress där inget förslag läggs fram, ges ett sådant utrymme naturligt.

Besök ute i organisationen

I början av perioden förberedde sig programkommissionen för att vara tillgängliga för besök hos partiföreningar och distrikt för att följa upp kongressen. Det stärker i gengäld också ledamöternas förståelse för hur medlemmar tänker och hur partiet fungerar. Utrymme gavs för nyare ledamöter att kunna växa in i uppgiften och kunna ta på sig mer när man känner sig insatt och redo. Flera ledamöter gjorde några enstaka besök, främst i sitt eget distrikt.

Intresset för inbjudningar från partiföreningarna själva visade sig vara lägre än under tidigare period, av förklarliga skäl. Det är många frågor som behöver få utrymme på våra medlemsmöten och årskonferenser.

Implementering av partiprogrammet

Att så många medlemmar deltog i processen för det nu gällande partiprogrammet ger goda förutsättningar för att besluten implementeras i den politiska verksamheten runt om i landet. Programkommissionen konstaterade dock att förändring inte bara sker genom processen fram till att ett dokument antas. Lika viktigt är arbetet som följer efteråt.

Programkommissionen såg ett behov i partiet av att underlätta för fler att ta till sig den strategiska och ideologiska utvecklingen i den egna politiska praktiken. Med en hög förståelse för de fattade besluten och vad

de försöker åstadkomma är det också lättare att bidra konstruktivt i den vidare interna diskussionen.

Programkommissionen bidrog till att möta det behovet. Genom att beskriva vägvalen hur skiften hänger ihop med längre utvecklingsprocesser i partiet. Det följde bland annat med in i partikansliets arbete med att uppdatera Ideologiskolan.

Utbyte med riksdagsgruppens reformteam

Ett utbyte med riksdagsgruppens reformteam inleddes för att använda erfarenheter från deras arbete som exempel på hur partiprogrammet påverkar prioriteringar och förslag. Genom att dra tydliga trådar mellan strategiska beslut och hur det kan implementeras är förhoppningen att det blir lättare att se sin egen uppgift i sitt politiska sammanhang.

Seminarium och rapporter

Arbetet samlades ihop med ett internt seminarium där programkommissionen fördjupade sig i partiprogrammets strategiska inriktning och diskuterade hur fler kan ta sig an ett mer strategiskt arbetsätt. Med var också vice partiledare Ida Gabrielsson. Ett viktigt medskick var vikten av att avsätta tid i det parlamentariska arbetet för att reflektera över långsiktiga mål och hur vi tar oss närmare dit i steg.

Från seminariet skrevs två rapporter för att sprida resonemangen till fler i partiet: [Partiprogrammets strategiska inriktning](#) och [Att stimulera förankring och ett strategiskt arbetssätt](#).

Vänsterdagarna

Rapporternas tema återkom sedan på Vänsterdagarna där programkommissionen bidrog med två programpunkter. Det ena var ett samtal mellan Ida Gabrielsson och programkommissionens sammankallande Jens Börjesson. Utgångspunkten var kopplingen mellan ideologi och praktik och hur vi ska fortsätta arbeta med förankring med de nya utmaningar som följer regeringsmedverkan.

Den andra programpunkten riktade sig till ansvariga för att skriva lokala valplattformar. Ett 70-tal deltagare fick diskutera i grupper om hur partiets strategiska ambitionshöjning tas uttryck inför valet. Efteråt fick deltagarna ett diskussionsunderlag att ha som stöd för att fortsätta diskutera med sina partikamrater hemma.

Lämnade uppdrag

Under mandatperioden har fyra ledamöter valt att lämna sina uppdrag: Ståle Holgersen (sep 2025), Lillemor Mauritzdotter Nylén (okt 2025), Erica Friberg (okt 2025) och Lina Al-Nahar (nov 2025). Anledningarna har varit vitt skilda, från personliga till politiska orsaker.

Angående partistyrelsens förslag på ändrade stadgar

Inför kongressen har programkommissionen diskuterat partistyrelsens förslag på ändrade stadgar. Förslaget ändrar formerna för programkommissionens tillsättande och justerar uppdraget. Programkommissionen är ödmjuka inför att dagens lösning har vissa utmaningar och att värdet av vårt arbete kan uppnås även i andra former. Vi har stor tillit till att kongressens ombud kan fatta informerade beslut som tillvaratar de principer som arbetet står på. De behöver gälla oavsett var kongressen landar.

För att underlätta diskussionen vill programkommissionen här göra ett par medskick.

Otydlighet i dagens uppdrag

Med dagens stadgar skiljer sig programkommissionens uppdrag mycket åt beroende på om mandatperioden slutar med att behandla partiprogrammet på kongress. När det inte är fallet, är uppdraget mer öppet. Det som kvarstår är en formulering om att stimulera interndebatt. Som det har konstaterats tidigare i den här rapporten kan det behovet se rätt olika ut beroende på vad som just har genomförts.

Med ett så odefinierat uppdrag finns det en risk att lite eller inget görs, samtidigt som andra inte heller gör något eftersom man anser att ansvaret ligger hos programkommissionen. I värsta fall läggs det ner tid på något som inte är användbart för partiet. Att programkommissionen ändå har lyckats hitta ett sätt att vara produktiv under mandatperioden beror mycket på erfarenhet hos ledamöterna och ett inarbetat samarbete med framförallt partikansliet och partistyrelsen.

Fler i ledarskapet behöver ta ansvar

Efter förra kongressen identifierade programkommissionen ett behov av att stödja implementeringen av partiprogrammet och gjorde ett antal insatser för att tillmötesgå det. Det är ett arbete som behöver fortsätta, men det är ett ansvar som behöver tas av större delar av ledarskapet än

enbart programkommissionen. En viktig slutsats från programkommissionens rapporter är att ledarskap bygger förankring och legitimitet genom att visa hur dagspolitiken hänger ihop med partiets större strävanden.

Kongressval stärker legitimiteten

När en programkommission lägger fram förslag på ändringar i partiprogrammet kan det inte bara bedömas på de konkreta förslagen. De bottenar i en legitimitet som dels hämtas från att ha fått förtroende direkt av kongressen. Det självständiga mandatet har motverkat ett misstänkliggörande som annars kan riktas mot partistyrelsen, som ofta får hantera svåra utmaningar i dagspolitiken.

Samtidigt kan man inte helt att vaccineras mot misstroende enbart genom formella mandat. Erfarenheter från tidigare programutveckling visar att en programkommission själv behöver aktivt bygga legitimitet för sitt projekt och förankra hos medlemmar under processens gång. Det kräver en planering i arbetet som ofta är längre än mellan två kongresser.

Olöst om hur partiet ska fortsätta diskutera

Utveckling av långsiktiga perspektiv sker inte spontant. För det behövs strukturer för kontinuerlig diskussion om vår ideologi, som inkluderar brett i hela partiet. Det blir särskilt viktigt under de perioder som, med partistyrelsens stadgeförslag, inte har en tillsatt programkommission. Partiets diskussioner är idag till stor del strukturerade runt att det återkommande läggs ett skarpt förslag på ändringar i partiprogrammet. Om dessa kommer mer oregelbundet, behövs ett aktivt arbete i dess ställe. Programkommissionen ser en risk i att partistyrelsens stadgeförslag inte svarar på hur det ska gå till eller hur man säkerställer att det blir av.

Programkommissionen hoppas att denna viktiga diskussion om formerna för partiets utveckling kan ge en förnyad kraft för den fortsatta utvecklingen i sig.